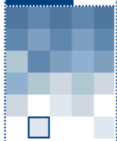

Observatori per a la CiberSocietat

Dossier informatiu i de presentació
Juny, 2003

<http://cibersociedad.rediris.es>

OBSERVATORIO PARA LA
CIBERSOCIEDAD

ENTRAR

1. Història i evolució de l'entitat

L'Observatori per a la CiberSocietat és una entitat sense afany de lucre constituïda a mitjans de l'any 2001. Té el seu origen en un grup de treball creat l'any 2000 com a punt de trobada per a investigadors del camp de les ciències humanes i socials que tenien per objecte d'estudi comú el la les relacions entre les dimensions socioculturals del ciberespai i les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC).

Durant el primer any i mig de funcionament, la feina principal de l'Observatori ha estat la definició dels objectius, l'establiment de la dinàmica de funcionament de l'entitat i la progressiva tasca de creixement i adequació de la seva seu a internet, on s'ubica tota la seva activitat, a <http://cibersociedad.rediris.es>. També s'han realitzat contactes personals i s'han establert contactes i convenis de col·laboració amb institucions públiques, universitats i altres pàgines web de temàtica afina. Les relacions han estat especialment fluïdes amb la Xarxa Acadèmica i de Recerca Espanyola (RedIRIS), al servidor de la qual s'allotja l'Observatori des d'Abril de 2001. Amb aquesta feina prèvia, l'any 2002 començava amb una versió de la interfície web força completa i dissenyada a partir dels principis d'usabilitat, intuïtivitat i funcionament multi-plataforma.

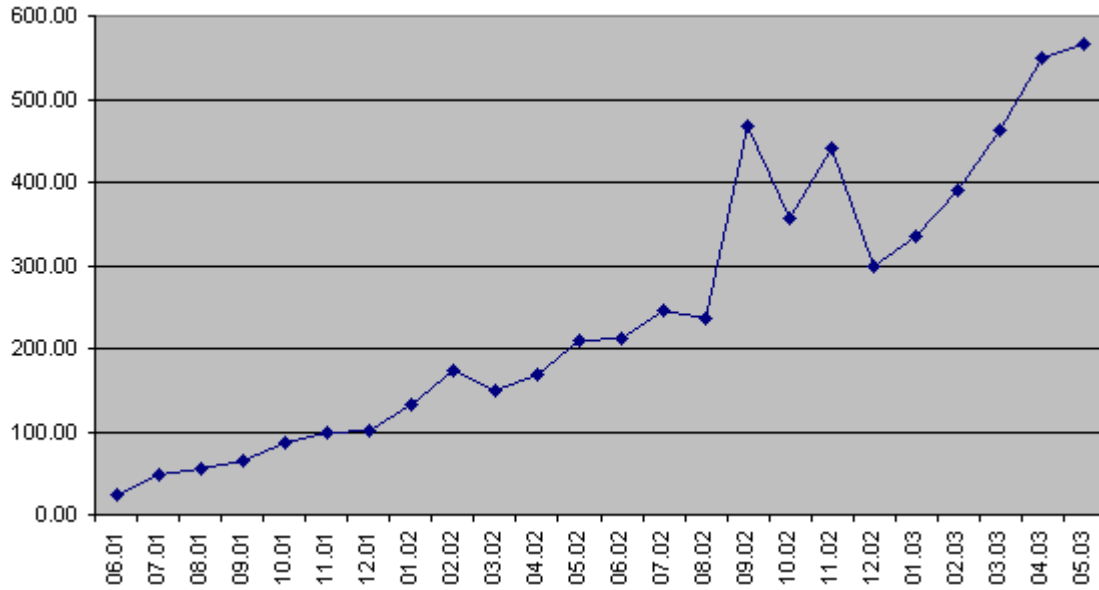
Així mateix, durant la fase d'engegament es van crear i alimentar les diverses seccions que, fins a l'actualitat, conformen el conjunt de serveis que ofereix l'Observatori:

- Una revista electrònica, **TEXTOS de la CiberSociedad**
- Una secció de **bibliografia** seleccionada sobre cibersocietat
- Una secció d'**enllaços** seleccionats i classificats sobre cibersocietat
- Una secció d'**articles i treballs** que o bé eren editats i publicats o bé ressenyats i enllaçats des d'aquesta secció
- Un espai de **fòrum de debat** obert
- Un **butlletí informatiu** de periodicitat mensual on s'informa a totes aquelles persones que s'hi donen d'alta de les novetats, convocatòries i activitats que s'organitzen des de l'Observatori o des d'altres entitats afins (actualment compta amb més de 1500 persones registrades).
- Un espai especialitzat per a què investigadors i investigadors d'allò ciberocial puguin publicar un breu resum del seu **perfil** i agrupar-hi les publicacions que tinguin sobre la matèria
- L'esquema inicial d'un **espai-viver per a grups de recerca** especialitzats en diverses temàtiques ciberocials on, en un futur pròxim, puguin disposar-hi d'una mini-web d'utilitat i coordinada pels mateixos membres d'aquests grups

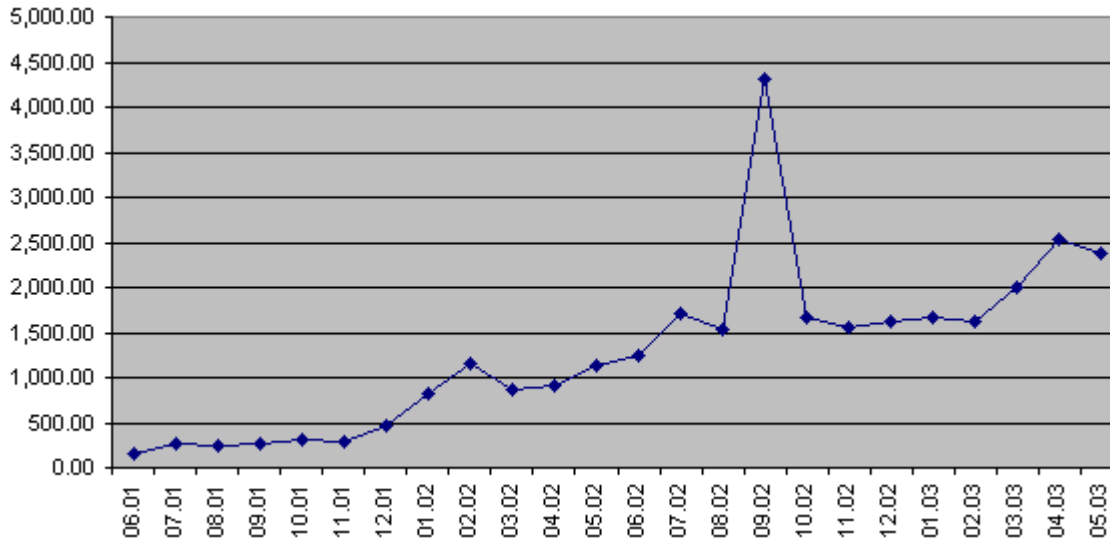
En les dues taules següents es mostra l'evolució en visites úniques diàries i en pàgines vistes diàries de l'Observatori des del mes de Juny de 2001. S'hi pot apreciar l'increment important que van experimentar les estadístiques en ocasió del congrés en línia que es va

celebrar al setembre i com aquestes xifres s'estan tornant a assolir, paulatinament, als darrers mesos. D'aquest congrés en parlem amb més detall al punt tercer d'aquest dossier.

Visitants únics diaris

Pàgines diàries

2. Finalitats de l'entitat i perfil dels nostres usuaris

L'Observatori per a la CiberSocietat és un punt de trobada, discussió i publicació de recerques sobre els diversos aspectes i corol·laris socials que estan generant les (noves) Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC). El nostre interès i les nostres bases metodològiques abasten les diverses disciplines de les ciències humanes i socials, el punt de trobada de les quals no és disciplinari, sinó temàtic: allò **cibersocial**. Treballem, doncs, estimulants la investigació, el debat i la curiositat sociològica sobre el ciberespai, entenent aquest com un fenomen sociocultural i no merament –ni tan sols principalment- tecnològic.

Per una banda, la pàgina web de la nostra entitat vol ser un espai de **consulta, recerca i assessorament** per a la investigació i la divulgació. En aquest sentit, es proporcionen una gran quantitat de textos sobre la temàtica, enllaços apropiats i una sèrie d'experts particulars que poden donar informació i orientar la recerca, al mateix temps que constitueixen un cos d'interlocutors vàlids tant per a l'Acadèmia i el món professional com per als mitjans de comunicació.

Per altra banda, l'Observatori per a la CiberSocietat funciona com a **coordinador de grups de recerca i de debat sobre iniciatives aplicades concretes**. Aspirem a ser un fòrum on es puguin reunir comunitats d'estudi i de treball específiques, restringides per criteris disciplinaris, interessos temàtics o àmbits geogràfic. Les seves diverses àrees i seccions serviran com a espai comú per a la publicació, difusió i discussió d'aquestes iniciatives concretes, que podran estar dirigides tant a la investigació com a projectes aplicats.

Pel que fa al **perfil dels usuaris** de l'Observatori, aquests tenen una gran varietat d'interessos i provenen de diferents àmbits. Des de l'organització, a través de la seva política de difusió, es potencia la participació dels següents tipus d'usuaris:

- **investigadors:** per a ells, l'Observatori és un excel·lent espai per a la publicació i divulgació dels seus treballs i constitueix una important font de recursos d'investigació per a la realització de noves recerques dins aquest camp.
- **professionals** de l'empresa privada o d'institucions públiques que treballen aspectes relacionats amb les TIC: l'Observatori els brinda l'oportunitat de conèixer quines són les investigacions que s'estan duent a terme sobre temàtiques concretes, els permet presentar experiències i debatre sobre problemàtiques que afecten la seva activitat professional.

- **usuaris/ciutadans:** són persones interessades en les implicacions de les TIC en la societat, que volen fer aportacions als debats i aprofundir el seu coneixement sobre els diversos àmbits temàtics que es treballen des de l'Observatori.

De la interacció d'aquests tres grups sorgeix una diversitat d'opinions i punts de vista molt enriquidora que es troba a la base del projecte de la **Comunitat Digital de Coneixement** de l'Observatori (vegeu el punt 4 del dossier).

3. El Primer Congrés en línia de l'Observatori

Durant l'any 2002 vam centrar la nostra activitat en la realització d'una gran activitat, el **Primer Congrés en línia de l'Observatori per a la CiberSocietat**, convocat a finals del mes de febrer i que va tenir lloc entre el 9 i el 22 de setembre. El Congrés va reunir 700 persones, un col·lectiu numèricament important si tenim en compte que s'apel·lava a un àrea d'especialització temàtica força nova que no disposa encara d'una classificació acadèmica formal. El nombre de comunicacions acceptades dins la vintena llarga de grups de treball constituïts per a l'ocasió va superar el centenar (110 en total), en la majoria dels casos aportacions originals procedents d'investigacions en curs. La seva quantitat i qualitat demostren tant la vitalitat d'aquesta àrea d'especialitat temàtica com l'encert de l'Observatori a l'hora de convocar-les i reunir-les.

Més enllà de les comunicacions, resulta especialment significatiu l'alt grau de participació que van tenir els espais de debat. Els fòrums de discussió –asincrònics- van convertir-se en l'àgora central des de l'inici del Congrés, aglutinant molt diversos debats que avançaren en paral·lel durant les dues setmanes que va durar. En total, es van constituir vint-i-sis fòrums independents, lligats entre sí per la lògica i la dinàmica general de treball. En total, es van obrir al voltant de 300 temes de debat i es van publicar més de 1150 intervencions.

La valoració del Congrés va ser molt positiva si fem cas dels resultats d'una enquesta realitzada entre els participants un cop finalitzada l'activitat per avaluar la seva impressió. Els resultats d'aquesta enquesta poden ser consultats al Dossier de Conclusions del Congrés que és possible descarregar des de la pàgina web del congrés o, directament, des de l'adreça <http://cibersociedad.rediris.es/congreso/conclusiones.pdf>. En aquest document, a més, hi incloem tota l'evolució organitzativa i el pla de treball per al congrés, així com alguns continguts del mateix.

4. Cap a una Comunitat Digital de Coneixement

Des de finals de 2002, l'Observatori està treballant en una optimització dels seus espais i seccions, amb l'objectiu d'aprofitar, realment, totes les possibilitats que les TIC ofereixen a nivell de comunicació i de gestió de la informació. Aquesta optimització passa per l'establiment de vincles dinàmics i útils de continguts, per una classificació temàtica intel·ligent i per un projecte de creixement obert, protagonitzat pels usuaris. Es vol convertir el conjunt d'informació recollida en un *corpus real de coneixement*, vinculat íntimament als seus usuaris i endreçat segons àrees d'interès temàtic concret.

L'Observatori per a la CiberSocietat treballa *sobre* la xarxa i, per definició, *en xarxa*. Això significa que a partir d'una important trajectòria d'observació i anàlisi, ens trobem en disposició d'adoptar les revolucionàries innovacions del ciberespai i aplicar-les a la creació d'una *Comunitat Digital de Coneixement*: l'Observatori funciona i funcionarà cada cop més de forma **reticular**, **evolutiva** i **oberta**. **Oberta** perquè treballarem amb eines de programació lliures i sense restriccions d'accés. **Evolutiva** perquè el perfil, els continguts i les activitats de l'Observatori i de cadascun dels seus grups de treball anirà creixent i modificant-se constantment, a partir de les aportacions dels seus protagonistes. Finalment, la concepció **reticular** suposa que cadascun dels grups de treball i de les àrees d'interès específic treballarà de forma autònoma en una direcció temàtica concreta i especialitzada, com un **node dins una xarxa**, integrat dins d'un projecte comú i plural, aprofitant els recursos i sinèrgies de tota la *Comunitat Digital de Coneixement* que és l'Observatori.

Aquests nodes o àrees d'especialització temàtica estables reuniran investigadors, professionals procedents del món de l'empresa, treballadors de l'administració pública i usuaris/ciutadans en general que puguin tenir interès a participar i opinar sobre les diverses problemàtiques plantejades.

Disposaran d'un espai propi dins de l'estructura de l'Observatori i oferiran diversos materials i possibilitats d'interacció: un centre de recursos amb documents, bibliografia i enllaços, espais per al debat i la discussió (fòrums i sales de conversa) i diversos mecanismes per a fomentar la participació i la fidelització dels usuaris. El treball estarà dirigit per un coordinador que juntament amb un equip de dinamitzadors/moderadors, haurà d'establir una dinàmica de treball, plantejar les qüestions fonamentals i dirigir l'activitat per arribar a conclusions, generar nous materials i, en definitiva, crear **coneixement**. Un **coneixement** que es fa possible mitjançant les noves eines de comunicació **digital**, a les que rarament

s'ha sabut treure tot el partit i que estarà estretament vinculat a la **comunitat** d'usuaris que l'empra i alhora l'enriqueix.

Aquesta nova concepció de l'Observatori per a la CiberSocietat no és més que la següent passa lògica a donar a partir de l'experiència acumulada durant els darrers anys de treball. Tot i que la nostra llista de col·laboradors segueix creixent, les tasques de coordinació, programació, disseny i gestió d'aquest espai són cada cop més exigents i no ens permeten afrontar el dia a dia amb la dedicació de tipus *amateur* que s'ha emprat fins ara. Ja l'organització del congrés en línia del passat mes de setembre va necessitar de dosis molt importants de feina i suport constant que, en part van poder ser superats gràcies a l'esforç puntual i voluntari de l'equip de l'Observatori i a l'ajut, també puntual, d'institucions, empreses i organismes com INTE, MEDDIA, el programa d'ajuts a congressos ARCS de la Generalitat de Catalunya i, especialment, el Fòrum Barcelona 2004.

Creiem fermament que la tasca que està desenvolupant l'Observatori és única, no només en llengües llatines, sinó també arreu del món. I creiem que una iniciativa com aquesta ha de mantenir-se lligada a les institucions públiques o, en tot cas, a iniciatives sense afany de lucre.

(c) Observatori per a la CiberSocietat
C/ Margarit, 10, 1er 1a
08004 Barcelona

<http://cibersociedad.rediris.es>
admin@cibersociedad.rediris.es